

„Druhá část názvu výstavy „sklízet vichřici“ tu a spolu s některými zastoupenými co bojovat. Odkazuje ke kultuře protes-

ciální spolupráce. z různých perspektiv a ve smyslu poten- tvím mnohosti jeho projevu – nahlíží je- dáva možnost ekofeminismu prostřední- výstava *Pěstovat plevel, sklízet vichřici* ohle- atp., ale propojovat. V tomto smyslu také a přirodou, přirozeným a nepřirozeným nemí rozdělovat mezi mužem a ženou, lidmi i myšlenkám ekofeminismu. Cílem totiž se přímátním binárním opozicím společná plevel škodlivý či užitečný, je snaha vyhnout Stejně jako nelze jednoznačně určit, zda je

Arnel Salieh v rozhovoru s Martou Jandovou kolonizace.“ ● *Lidé jsou příroda ve formě těla, (Zůstat nazí, 1989) kladla důraz na ekonomiku analýzu a kniha Vandany Shy Staying Alive la do ekofeministického myšlení marxistickou a akumulace ve svělovém měřítku, (1986) zaved- and Accumulation on a World Scale (Patriarchal Smrt přírody, 1980). Kniha Marii Mies Patriarchy (New Woman, New Earth (Nová žena, nová Země, 1975) – a kritika evropské vědecké revo- práce jsou studie Rosemary Rueither o křesťan- zpochybní. Důležitými příklady jejich politické ekofeministky se snažily tento kulturní rámec a využívali ženská těla na zděděné zdůvodně- rovaní žen, že patriarchální tradice objektivizují „hlubší termín ekofeminismus vznikl z pozí-*

s myšlenkami ekofeminismu? větr, jak se právě plevel a vichřice poji k zuzitkování silnějšího, obvykle mčivého cí rostliny – a sklizení vichřice odkazující paradoxní aktivity, a to aktivní udržování

Název výstavy tedy spojuje dvě zdánlivě

○ HRANIČÁŘ

Kurátorka výstavy:
Amálie Bulandrová

Vystavující:
anto_nie, Ciocia Czesia, Hana Drštičková, Anna Fiedlerová, Anna Hulačová, Enge Klinkáčková, Jan Matýsek, Mothers Artlovers, Prototyp (Nikola Brabcová, Karin Šrubařová), RFK, Natália Šýkorová, Miroslava Večeřová

Spolupráce:
Kafkárna / Centrum pro umění a ekologii UMPRUM
Tranzit.cz

Grafický design:
Čarokrásno kolektiv (Barbora Tomová, Nikola Iljučoková, Kristýna Marková)

Doprovodný program:
Enge Klinkáčková, Angelika Králová, Elle Peterka, Kateřina Petrásková, Tereza Špádová, Klára Vlachová

Realizační tým:
Barbora Kropáčková, Petr Kubáč, Tomáš Lumpe, Štefan Pecko a kolektiv Hraníčář

Galerie Hraníčář

5/10/23–9/2/24

Pěstovat plevel,

sklízet vichřici

Výstava & doprovodný
program o ekofeminismu

Doprovodný program

V rámci uvedených východisek a pozic je výstava nejen myšlen- kově propojena s několikadenním mezinárodním symposiem, jehož cílem je také ohledat pozici ekofeminismu v současné spo- lečnosti. V rámci kurátorského-dramaturgické spolupráce s teore- tičkou Lenkou Vráblikovou se symposium pod názvem *Garde- ning Ecofeminism* uskuteční na zahradě Centra umění a ekologie UMPRUM – Kafkárny v Praze ve dnech 6–8/10 2023. Jelikož i některá prezentovaná umělecká díla „migrují“ z Galerie Hra- ničář, konkrétně některá videa a na ně navazující performance, rádi bychom takovou možnost přesunu nabídli i návštěvníkům a návštěvnícím galerie prostřednictvím organizovaného výjezdu – návštěvy Kafkárny v sobotu 7/10. Umělecky zpracované video z tohoto symposia bude následně vystaveno přímo v galerii, a to na schodech z prvního do druhého patra.

SO 7/10 od 7:30

Gardening Ecofeminisms

Společná návštěva sobotního programu třetího mezinárodního symposia projek- tu Kafkárna / Centrum umění a ekologie UMPRUM.

ST 25/10 od 15:00

Workshop: Chlupatá dílna

Výtvarná dílna pro děti. Společně si vyzkou- šíme tradiční i netradiční metodu plstění s výtvarnou umělkyní Enge Klinkáčkovou.

ČT 2/11 od 18:00

Česko-německá diskuze na téma ekofeminismu

Diskuze s vybranými odborníci z čes- kého a německého prostředí. Diskuzi při- pravuje a bude moderovat Zuzana Jakalová.

ČT 30/11

Workshop: Slyšíš? Chce tě les.

Dva workshopy pod vedením umělkyně anto_nie.

15:00 – Čtení pohádek a příprava
hojivých masť pro dětské návštěvníky.
18:00 – Čtení textů z výběru o bylinnách,
queer ekologii a čarodějnicích při přípra-
vě hojivých masť pro dospělé publikum.

ČT 14/12 od 17:00

Roubováním k odolnosti

Program ve spolupráci s iniciativou Tran- zit.cz. Kde se rodí společenská změna? Vždycky jsme si mysleli, že ve městech, ale co když se o naši budoucnosti rozhodne právě na venkově? Můžete se těšit na disku- zi s kurátorkou Katalin Erdődi, umělkyní Alicjou Rogalskou, Apolenou Rychlíkovou a Sašou Uhlovou. Tématem bude proble- matika sezónní a námezdní práce žen či hledání alternativ v zemědělství, v jejich čele jsou právě ženy. Promítneme video od Alice Rogalské i ukázky z nového filmu Saši Uhlové a Apoleny Rychlíkové. Proběhne květinový workshop s platformou ekolo- gických pěstitelů květin Výkvět.

SO 17/12 od 14:00

Odkud vítr vane

Tematické komponované vánoční odpole- dne pro rodiny s dětmi.

PÁ 9/2 od 16:00

Dernisáž výstavy

Slavnostní ukončení výstavy a doprovod- něho programu.

16:00 – Výtvarná dílna pro děti
18:00 – Půda, hlína, zem

Představení projektu autorské Nikolý Brab- cové a Karin Šrubařové, který se zabývá hledáním obrazů současného vztahu člo- věka a půdy.

Změna programu vyhrazena.
Ověřte si prosím konání akce
na hranica-usti.cz.

uměleckými projekty upozorňuje na nor- mativní řády, které v současné patriarchál- ní společnosti stále dominují a utlaču- jí nejen ženy či přírodu, ale veškeré „vyhonky“, které si i pod betonem razí vlastní cestu.

„Ekofeminismus není monolitický směr či hnutí, ale spíš soubor diskursů a teorií, které mají stejné východisko: útlak žen, přírody a dalších bytostí, které se ocitají na odvrácené straně hierarchických dualismů. Aby byl opravdu inklu- zivní, musí být nezbytně intersekcionalní. Sna- hou intersekcionalního ekofeminismu je oprostít se od konstruktů, které vinu za environmen- tální destrukci připisovaly především mužům a snímaly vinu z žen bez ohledu na míru jejich privilegovanosti. Součástí těchto konstruktů je také nekritická oslava přírody, jež jde ruku v ruce se zatracováním všeho, co je spojeno s kultu- rou či civilizací.“ ● Padesát let ekofeminismu: O odvrácené straně hierarchických dualismů, Ananké Nebeská

Ekofeministické myšlení představuje hnutí několika různorodých proudů, jejichž možné podoby se snaží zprostředkovat aktuální výstava v Galerie Hraníčář. Více než radikální vymezení přizvaná díla spojuje obecné poznání, že patriarchální kapitalistický systém vnucuje podřízenou pozici jak ženám, tak dalším margi- nalizovaným skupinám, stejně jako přírodě. Širší ohledávání vykoristo- vání a útlatku se projevuje v různých rovinách, přičemž v centru zájmu jsou takové umělecké a aktivistické přístupy, které reagují na environmentální a sociální podmínky života, zabývají se vztahovými a komunikačními procesy, a jako zásadní aspekt společného žití vnímají pochopení a péči. Taková díla se nemusí vztahovat explicitně pouze k Zemi coby půdě a přírodě ve smyslu utopické krajiny tak vytěžovaného zdroje, ale také k právu jedinců rozhodovat o vlastním těle, k toxicitě různých prostředí a jejich konkrétním dopadům, pracovním podmínkám či práv zvířat, mezidruhového útlatku (queer přístupy a přehodnocování percepcce toho, co považujeme za přirozené) a mezidruhové komunikaci, stejně jako k ženství–mateřství–spiritualitě coby/nebo péči v praktické formě lásky i „reproduk- tivní práce“.

Mnohost ekofeministických přístupů ve výstavě ohledává východiska, jež neleží ve striktně oddělujícím pojetí – tj. binárních opozicích až už ve vztahu mezi mužem a ženou, lidmi a přírodou, kontrastu mezi „my“ a „ti druzí“, bílých a nebílých atp. Naopak zpřítomňuje propojení, rovno- váhu a potenciální spolupráci. Tomu odpovídá i prostorové uchopení výstavního prostoru, které metaforicky spojuje a zároveň vymezuje pohyb lidského těla v „zahradě ekofe- ministických pluralit“.

I pod betonem si razí vlastní cestu

„Nejednou jsem litovala, že v Česku nemáme výraznější tradici ekofeminismu, na kterou by bylo možné navázat. Neznamená to ale, že by tu k propojování environmentálních a feministic- kých, případně – šířeji vzato – sociálních témat nedocházelo. Projevy ekofeminismu můžeme najít už v předlistopadových aktivitách spolků Jihočeské matky a Pražské matky, od devade- sáých let se zájem posunul z grassroots i na akademickou úroveň. Explicitně se ekofemini- stické agendy chopili Nesehnutí, pozornosti se jí dostalo na Klimakempech pořádaným hnutím Limity jsme my a tematizují ji poslední dobou i studentská hnutí za klimatickou spravedlnost.“ ● Ohroženy změnou klimatu: Feministky požá- dují klimatickou spravedlnost, Petra Jelínková

První patro Galerie Hraníčář je v rámci výstavy věnované takovým umělecko- -aktivistickým projevům, které si i přes nepříznivou situaci snaží razit svou vlastní cestu, zviditelňovat a ideálně měnit stáva- jící nefunkční struktury. Jedná se o lokální spolky, kolektivy či sdružení, jejichž akti- vity výrazně vstupují do veřejného prosto- ru. Z jejich vizuálních identit, manifestů, grafických řešení nebo například reálných protestních cedulí je vytvořeno stylizované podhoubí projevů proudících a bojujících tzv. „zdola“. Naopak globální perspektivu v doprovodném programu výstavy zastupu- je video hnutí *La Via Campesina*, sdružující domorodé dekoloniální feministky, které se zabývají prúníkem půdy a genderu.

Skupinu *Ciocia Czesia* zde prezentuje vizuální řešení, které se ve formě celistvé- ho obrazu skládá z motivů vytvořených přímo pro kolektiv od celkem devatenácti umělců a uměleký z Česka a Slovenska. Ty jsou k vidění jak v rozložené formě na stylizovaných protestních picketech, tak jako jednotný obraz na velkém pla- kátu. Doplnují je objekty ze současné kampaně, jako samolepky či plátěná taška, které mj. naznačují, že dobrovol- nícký kolektiv Ciocia Czesia lze jejich zakoupením podpořit. Cílem nezis- kové organizace Ciocia Czesia je totiž pomoci osobám žijícím v Polsku, které se ocitly v situaci nechtěného těhotenství, k uskutečnění legálního potratu v České republice. Uskupení vzniklo v reakci na události z podzimu 2020, kdy bylo v Pol- sku mj. rozhodnuto o tom, že přerušení těhotenství i z důvodu poškození plodu je protiústavní. Následovaly sice masivní protesty, které vstoupily do širšího povědo- mí pod heslem *Strajk Kobiet* (*Stávka Žen*), od té doby se ale v Polsku nic nezměnilo a přístup k bezpečným a legálním interrup- cím je tam těhotným osobám stále upírán. Ciocia Czesia je také zásadním aktérem na poli distribuce spolehlivých infor- mací o možnostech bezpečné a legální interrupce v České republice.

Reálné protestní cedule a tzv. „naštvané listy“ zastupují ve výstavě kolektiv *Mothers Artlovers*, který svými aktivitami usiluje o zviditelnění péče ve světě umění, stejně jako ve společnosti obecně. Praxe toho- to kolektivu proto zahrnuje uměleckou i aktivistickou rovinu, která zviditelňuje různé nefunkční vzorce nejen v kontex- tu mateřství a rodičovství. Řadit mezi ně můžeme například happening – veřejné čtení jejich manifestu, který proběhl na schodech galerie Rudolfinum v roce 2019. Vznesení požadavků zahrnovalo například vzájemně pečující kulturu, která nezbytně souvisí i se způsobem, jakým se vztahujeme k planetě a přírodě, na/s níž žijeme. *„Jde nám o naše potomky, jiné živočišné druhy i prostředí na Zemi. Proto klademe důraz na léčení, sebeléčení, spolubytí, výchovu a odpovědnost.“*, hlásá například jedna část manifestu a demonstruje tak feministické přesvědčení, že osobní je politické.

Další část „protestního lesa cedulí“ tvoří grafický motiv křesťansko-feministické- ho ekumenického uskupení *RFK*, které se otevřeně vymezuje vůči církevní hierarchii a patriarchálním pořádkům. Jako takové kriticky vstupuje do veřejného prostoru a různými performativními výstupy upo- zorňuje na problémy spojené s vedením církví coby institucí držících politickou moc. Zároveň je jejich snahou ukázat, že i v církvi existují tradice podporující sociál- ní, ekologickou a inkluzivní politiku. Apel na podobu křesťanských společenství coby místa pro všechny, kteří a které měli zájem se na nich podílet, se přímo váže k projektu, který RFK připravil v rámci cyklu Nové sady brněnské platformy Terén. Jedno- se konkrétně o projekt s názvem *RFK: Poslední večere*, odehrávající se ve veřejném

prostoru Brna v roce 2020. Jeho program realizoval v monumentálním nafukovacím růžovém kostele, dočasně postaveném na Malinovského náměstí, a přizvali k němu další osoby, skupiny a kolektivy. Kromě přednášek, diskusí a workshopů kolektiv RFK připravil i vlastní performanci – velikonoční Poslední večeři Páně, která byla v jejich vlastním pojetí „radostnou zvěstí o novém společenství, které vytváříme všichni společně.“

Součástí prvního patra jsou také ilustrace **Hany Drštičkové** pro webový magazín **Druhá: směna**, konkrétně pro červnové číslo *Cesty a křižovatky neokolonialismu*, jejichž společným tématem bylo kritické ohledání „našeho“ vztahu ke krajině. Různé podoby krajín se staly také tématem Hanina výzkumu v rámci studia sociální antropologie, kdy analyzovala terén internetových estetik tematizujících přírodu. Naznačený badatelský záměr se propojuje i v autorčině umělecké tvorbě, prezentované například v rámci výstavy *pooling landscapes -> common data island* (2020). Jednalo se o projekt, participativní výzvu, vycházející z potřeby úniku z klimatické krize prostřednictvím alternativní digitální krajiny. „Už nechci pobývat v krajině, ze které táhne nejen environmentální žal. Obrácím se ke stovkám zálohovaných fotografií. Hledám možnosti úniku. Nabízí se AI a strojové učení.“, uvádí autorka (nebo její alterego) v anotaci projektu, kde také vysvětluje, že pokud shromáždí dostatek dat, vygeneruje umělá inteligence nové krajiny, které by nebyly závislé na fyzickém prostoru mizejících ekosystémů. K proponovanému „úniku“ prostřednictvím technologií přistupuje zdánlivě vážně – vyzývá k vytvoření sdíleného uložště a z něj plynoucí nefyzické kolektivní krajiny – zároveň ale tento typ eskapismu nahlíží kriticky. Nevnímá její totiž jako reálné řešení, ale spíše jako nástroje dočasné útěchy a péče v pozdním kapitalismu. Ostatně stejně jako i v jiných svých pracích, například diplomovém projektu na FaVU, nazvaném *(Ne)koníčky (ne)lidi v (ne)přírodě* (či *původně Malá balení*). Autorka zde navázala na téma subjektivně prožívané krajiny a vytvořila mozaiku z různých uměleckých médií, reflektující „koníčky“ související s přírodou a krajinou coby strategie umělecké tvorby v čase permanentních krizí.

V zahradě všech tvarů

„Zajímaly mě umělkyně, jejichž práce přímo reagovaly na nepřiznivé environmentální a sociální podmínky života na Zemi, se snahou vytvářet pozitivní změnu. Často pracovaly na lokální úrovni ve spolupráci s místními komunitami, obyvateli, neziskovým sektorem, grassroots organizacemi, místními zastupitelstvy, hledaly pro danou situaci adekvátní řešení, ale zejména přehodnocovaly význam vztahů, péče a emocí ve veřejném prostoru. Nejasnost toho, co vlastně ekofeministické umění je, nahradila relativní jednoznačnost hodnot, kterých má být podle různých umělkyň i teoretček takové umění nositelem: je to význam vztahových procesů, komunikace, hlubokého empatického naslouchání, pochopení a péče, a to jak v tvůrčím propojení umělce či umělkyně s přírodou, tak s komunitou, která se k této přírodě nějakým způsobem vztahuje.“
• *K čemu nám může být ekofeminismus?*, Zuzana Jakalová

Druhé patro galerie svým prostorovým řešením nepřímo implikuje prostor veřejné zahrady či parku, jehož přesné koncipované cestíčky nabízí pohled na vysazené

(či vystavené) rostliny – v našem případě různé umělecké přístupy, které spojují výše uvedené charakteristiky a které „vyrůstají“ ze společného podhoubí. Patří mezi ně například sochy **Anny Hulačové**, která se ve své tvorbě dlouhodobě věnuje vztahu člověka a přírody, resp. krapřiny. V jejích objektech často nacházíme motivy mutace, která je podle autorčinych vlastních slov všude kolem nás. Hybridní formy Anna nezřídka kombinuje lokálními (folklorními) motivy a vytváří tak kontrast či jisté napětí mezi opozicemi nejrůznějšího druhu (*lokální x globální, utopie x dystopie, organické x digitální, betonové x přírodní, člověk x příroda, evoluce x mutace...*). Vzdálené či primárně protikladné polohy se v autorčinych objektech prolínají a vytváří nové celky, nové skutečnosti, v jejichž rámci se (možná až drastickým způsobem) člověk znovu spojuje s přírodou. Jako by tím její sochy manifestovaly, že krajina je předmětem moci. Právě na naléhavé, až aktivistické vyznění tvorby Anny Hulačové upozorňuje také Denisa Václavová v rámci výstavy *Harvest and Survive*, která se v létě tohoto roku uskutečnila v římské galerii *z2o Sara Zanin Gallery*. Kurátorka zdůrazňuje téma nevyhnutelné destrukce a postupného vymírání potřebných organismů, jež jsou v Anině tvorbě usouvztažňovány s odpovědností člověka za lidské působení v krajině. Tři sochy z této výstavy dnes prezentujeme také v Galerii Hraničář.

Další zde prezentovanou umělkyní je **Anna Fiedlerová**, která se ve své umělecké praxi věnuje fenoménu odcházení. Prostřednictvím malby jej dříve zpracovávala především coby hledání vlastní identity, proměňujících se sociálních rolí i nových prostředí, v nichž je potřeba se vždy znovu zabydlet (např. cyklus *Ad já budu velká*). V současné době a ve výstavě prezentovaných dílech, vycházejících z Aniny diplomové práce *Jsi moje všechno nejlepší*, se téma odchodu propisuje do autorčina vlastního vyrovnávání se s nepřítomností svých blízkých. Proces stárnutí, postupného chřadnutí a odcházení ze světa nahlíží metaforou dobře opečovávané zahrady. Starost o správně zastríženě túje jako by se stávala vodítkem k nahlédnutí do komplikovaného, dojemného ale i mocensky nevyrovnaného procesu péče o své pomalu ztrácející se příbuzné. Kdo koho vlastně opečovává a proč?

Vedle malby je pro Annu Fiedlerovou zásadním médiem text. Kratší úseky komponuje coby výstižné komentáře svých výrazně stylizovaných malovaných výjevů, které fungují i jako autorními lyrické vrstvy. V samotných výstavních instalacích s textem pracuje někdy hudebně (tj. doprovází je svými nazpívanými, nově složenými písněmi), jindy v rámci poetických názvů děl, nebo například formou autorského deníku. V něm lze vyčíst vnitřní prožitky postav z příběhů, stejně jako (leckdy ironické) glosy vlastní autorské role.

Jiný ze stylizovaných zahradních záhonků-ostrůvků nabízí prostor pro tvorbu **Enge Klinkáčkové**, jež ve svém umělecké projevu využívá chlupy. Ty se v jejím pojetí stávají materiálem, kterým tematizuje nerovný vztah člověk-zvíře, stejně jako celkové oddízení lidského a přírodního světa. Chlupy na jedné straně obě entity propojují – jsou prvkem společným lidem i zvířatům – na druhé straně představují jasnou děličí čáru mezi utlačovanými a utlačujícími. Chlupy lze vnímat jako obraznou hranici mezi správnou, „esteticky čistou“ podobou civilizovaných (lidských) těl a chlapatých těl divochů, které je nejen dovoleno, ale dokonce vyžadováno krotit a podmanit. Chlupy pro Enge představují hmotu s omezenými účely a zároveň mocenský nástroj, který vytváří hierarchie

i mezi samotnými živočišnými druhy. Která zvířata mají právo na důstojný život jako jedinci a která se mají narodit pouze pro lidskou potřebu? Mohou v tom hrát roli právě chlupy jako něco, co je lidem bližší než například holá kůže? Na základě čeho se rozhodujeme, které zvíře je tzv. roztomilé?

Z posledního ostrůvku vyrůstá specifický objekt sochařky **Natálie Sýkorové**, jejímž hlavním uměleckým zájmem je adaptace tělesné zkušenosti na probíhající klimatické změny a možnosti individuálního i kolektivního odporu. Ve výstavě prezentovaném sochařském díle *prototypes for weaning* se Natália zaměřuje na technologické děje objektů – jejich schopnost jednat (*agency*) a jejich vnitřní závislosti coby přírodní kultury. Svou instalaci zprostředkovává zkušenosti s nemocnicí, resp. nemocničním vybavením – vyspělým technickým zařízením, které přetváří do spekulativních představ na téma přežití v cizím prostředí. Její dílo přitom působí pseudofunkčně vůči lidským uživatelům a uživatelkám, protože ti v autorčinych scénářích záměrně absentují. Samotné zařízení koncipuje jako mýtotovorné území, které je sebe-programující, sebe-odcizující a de-stabilizující.

Propojení, transformace, spolupráce

„Už o bezmála dvacet let starší texty, Woman and Nature (Žena a příroda, 1978) filosofky Susan Griffin nebo The Death of Nature (Smrt přírody, 1981) historičky Carolyn Merchant, volaly po důslednějším prozkoumání toho, jak a proč je zvířatům, přírodě, ženám, queer a rasizovaným osobám, podobně jako tělu, emocím a sexualitě jako konceptům, přisuzován feminizovaný status. Jejich závěr nepřekvapí: děje se tak za účelem legitimizace utlačování těchto skupin společenskými strukturami a procesy, jimž dominují muži.“
• *Pojitko mezi zvířaty a ženami: Symbolické limity ekofeminismu*, Magdaléna Michlová

V posledním patře výstavy se setkáváme s čtyřmi projekty – uměleckými instalacemi, jejichž autoři a autorky pracují s vlastní imaginací ve vztahu k více-než-lidskému světu či normalizovaným obrazem přírody a těl a s ním souvisejícím procesem transformace. Naznačují také přesah myšlenek ekofeminismu k různým dalším ekologiím (queer-ekologie, hydrofeminismus...).

Instalace rozkládající se na vstupním schodišti patří **Miroslavě Večeřové**, která se ve své umělecké praxi nezřídka vztahuje k tématu vody, resp. oceánu a jeho pobřeží, v jehož blízkosti ve Velké Británii žije. Součástí tohoto environmentu jsou i útesy, jejichž prehistorickou sedimentární podstatu autorka ohledává coby potenciálně magické místo (sebe)zotavení, umožňující navázání spojení s více-než-lidskými entitami. Zajímají jí vztahy s živočišnými druhy, rostlinami, minerály, elementy či dosud neznámými entitami, které zpracovává jak umělecky, tak v rámci svého výcviku zaměřeného na terapii. Právě minerály se staly výchozím bodem projektu *Our View is Mineral* (2023), sestávajícího z monumentální textilie, sochařských objektů a video-performance. Autorka zde tematizuje vztahy mezi přírodním a lidským světem prostřednictvím místně-specifických materiálů (tj. pískovce, vápence a sěpiového inkoustu). Zamýšlí se nad tím, co se děje

pod vodní hladinou či uvnitř z mořského dna vystupujících skalisek, a jak nás mohou neznámé (vodní) světy ovlivnit a my je.

Téma vody je společně dalšímu prezentovanému dílu, konkrétně multimedialní instalaci **Jana Matýska**. Ve své praxi tematizuje fenomény spojené s identitou a současnou ekologickou katastrofou, a to prostřednictvím své výrazné barevné a detailně propracované estetiky. K tématům, která zpracovává, přistupuje často na základě ohledávání a objevování tzv. jiných těl. Těla jsou v Matýskově umělecké praxi materiálem i autorským subjektem; protagonisté a protagonistky jeho videí nezřídka prochází určitým typem proměny, v jejímž rámci se obvyklé hranice stávají jen těžko rozpoznatelné. Ať už se jedná o hranice genderové, spojené se sexualitou či lidským a nelidským určením atp. Zásadní je pro autora ale také soulad, i uvnitř civilizace, který se pokouší nalézt prostřednictvím fenoménů jako spiritualita a (terapeutický) rituál. Právě jejich prostředky nabízí způsob úniku a následného znovupropojení či znovunavázání kontaktu s přírodou (například ve stavu změřeného vědomí). Ve výstavě zastupuje Matýskovu tvorbu práce nazvaná *Leviathan’s wet dream*, ve které se zaobírá tématem vody v širokém spektru konotací, přičemž nabízí tekutou vizuální intoxikaci, nepřímo vycházející z myšlenek hydrofeminismu.

Ve třetím patře výstavy představuje svou tvorbu také umělkyně a facilitátorka **anto_nie**, a to projektem *Trhaly* i jsme spolu* (2021). V primární rovině se jedná o digitální knihu, „ve které se jevy, které jsme zvyklí vnímat odděleně, vrství přes sebe a tvoří tak symfonii hlasů“. Jejím základem se stalo autorčino poznávání rostlin a uvažování o jejich možném využití pro krajinu i pro lidi. V samotném knize aktualizuje bylinkářskou praxi z queer ekologické perspektivy, přičemž kromě textů a ilustrací shromažďuje i různé rozhovory. Celý projekt tak funguje jako řetězec autorčinych asociací stejně jako kronika i praktický návod pro práci s bylinami, dřevinami a houbami. anto_nie se ve své tvorbě zaměřuje na různé přístupy k tomu, co lze považovat za projev péče; součástí jejího uvažování projektu je i workshop, který se uskuteční přímo v instalaci na konci listopadu.

Půda coby jeden z nejdůležitějších aspektů života na Zemi představuje hlavním téma ve výstavě prezentovaného uskupení **Prototyp** (Karin Šrubařová, Nikola Brabcová). Autorky půdu ohledávají, mapují a umělecky zpracovávají v různých tvůrčích procesech, které se často „přelévají“ z jednoho projektu do druhého, a právě procesualnost se tak stává – na rozdíl od výsledného díla – hlavním nositelem obsahů. Konkrétně jejich instalace představuje projekt *Půda, hlína, zem*, který vznikl v roce 2019 jako platforma či laboratoř pro spolupráci různých tvůrců a tvůrkyň se zastřešujícím tématem reflexe půdy a země. Kolektiv ve složení Karel Kunc, Barbora Dayef, Tomáš Hruza, Veronika Čechmánková, Rona Jankovičová, John Hill, Nikola Brabcová a Karin Šrubařová se průběžně scházel a v rámci společného prostoru spolupracoval na individuálních i kolektivních uměleckých výstupech. Jedním z těch společných byla například obrazová publikace, mapující společné akce i vývoj uvažování nad vytyčeným tématem, nebo skupinová performance ve galerii etc. či online výstava na platformě Artčyčok. Zmíněné výstupy a aktivity spojuje přetmém svědčení, že půda není snadno dostupná a je zapotřebí hledat alternativní způsoby jejího užívání a obnovy. Jak uvádí autorky,

„chceme ji [půdu] tedy ukázat jako živý organismus, připomenout ji konkrétními způsoby a pokusit se tak změnit paradigma, kterým je chápána v současném světě.“

Mothers Artlovers představuje spolek matek činných v umění, které se na popud umělkyň Dariny Alster a Kateřiny Olivové začaly scházet a podporovat na konci roku 2016. Coby podpůrná skupina tak sdružuje v Praze a v Brně umělkyně, teoretičky a historičky umění, kurátorky či aktivistky – zkrátka ženy, které spojuje oteví a mateřství. Platforma je nicméně otevřená všem lidem; jak členky kolektivu samy uvádí, *„mateřskost chápeme jako univerzální pečující princip, který se výlučně nespojuje s genderovou identitou.“* Mezi jejich pravidelné aktivity patří skupinové setkávání, sdílení zamýšlených projektů či aktuálně řešených témat a jejich společné rozvíjení, kritická reflexe tuzemské institucionální scény, diskuse o možnostech podpory nebo například o mezinárodní výstavě *Bienále Ve věci umění: Pojd’ blíž* (2020), uskutečnilý projekt *Dinner Party* v Českém centru Berlin (2023), vytvořily ilustrace pro časopis *Kapitál* (2021/5 téma: Rodina) a mnoho dalších.

4/ CC

Ciocia Czesia byla založena v roce 2020 coby sesterská pobočka již existující Ciocia Wienia a Ciocia Basia (Berlin). Cílem těchto neziskových organizací je pomoci polským osobám, které se ocitnou v situaci nechtěného těhotenství, k uskutečnění legálního potratu v dané zemi – tedy tam, kde jde o stále ještě dostupný proces. Ciocia Czesia je také zásadním aktérem na poli distribuce společlivých informací o možnostech bezpečné a legální interrupce v České republice. Nejedná se o formální (uměleckou) skupinu, ale organizaci na dobrovolnické bázi. Vznikla v reakci na události z podzimu 2020, kdy bylo v Polsku mj. rozhodnuto o tom, že přerušení těhotenství i z důvodu poškození plodu je protiústavní. Následovaly sice masivní protesty, které vstoupily do širšího povědomí pod heslem *Strajk Kobiet* (*Stávka Žen*), od té doby se nicméně v Polsku nic nezměnilo a přístup k bezpečným a legálním interrupcím je tam těhotným osobám stále upírán.

5/ Natália Sýkorová

Natália Sýkorová je umělecká badatelka, sochařka a performerka, která aktuálně dokončuje svá studia na pražské UMP-RUM (ateliér Volné umění I). Její práce se v obecné rovině soustředí na domněnky a spekulace coby pojmy, jejichž významy zkoumá prostřednictvím reflexe konkrétních prostorových či performativních jednání. Natália se ve svých projektech zabývá tzv. „smyslovou solidaritu“ v kontextu různých ekologických podmínek a pokouší se jimi vytvářet nové způsoby citlivosti (např. *Reraining*, 2022). Jejím hlavním zájmem je adaptace tělesné zkušenosti na probíhající klimatické změny a možnosti individuálního i kolektivního odporu (např. *Sensory solidarity*, 2022).

2/ Hana Drštičková

Hana Drštičková pracuje mezioborově v oblasti umění a sociálních věd. Vystudovala obor Intermedia na FaVU VUT a sociální antropologii na FSS MU, aktuálně se věnuje doktorskému studiu na FSV UK. Je členkou intersekcionalně feministického kolektivu SdruŽeny. Spolupracuje s webovým magazínem Druhá: směna, jehož cílem je prezentovat feministické pohledy na společnost, zdůrazňovat sociální spravedlnost, postkolonialismus a queer zkušenost. Právě ilustrace série Cesty a křižovatky neokolonialismu tohoto magazínu reprezentují Haninu tvorbu v aktuální výstavě.

3/ Mothers Artlovers

Mothers Artlovers představuje spolek matek činných v umění, které se na popud umělkyň Alster a Kateřiny Olivové začaly scházet a podporovat na konci roku 2016. Coby podpůrná skupina tak sdružuje v Praze a v Brně umělkyně, teoretičky a historičky umění, kurátorky či aktivistky – zkrátka ženy, které spojuje oteví a mateřství. Platforma je nicméně otevřená všem lidem; jak členky kolektivu samy uvádí, *„mateřskost chápeme jako univerzální pečující princip, který se výlučně nespojuje s genderovou identitou.“* Mezi jejich pravidelné aktivity patří skupinové setkávání, sdílení zamýšlených projektů či aktuálně řešených témat a jejich společné rozvíjení, kritická reflexe tuzemské institucionální scény, diskuse o možnostech podpory nebo například o mezinárodní výstavě *Bienále Ve věci umění: Pojd’ blíž* (2020), uskutečnilý projekt *Dinner Party* v Českém centru Berlin (2023), vytvořily ilustrace pro časopis *Kapitál* (2021/5 téma: Rodina) a mnoho dalších.

4/ CC

Ciocia Czesia byla založena v roce 2020 coby sesterská pobočka již existující Ciocia Wienia a Ciocia Basia (Berlin). Cílem těchto neziskových organizací je pomoci polským osobám, které se ocitnou v situaci nechtěného těhotenství, k uskutečnění legálního potratu v dané zemi – tedy tam, kde jde o stále ještě dostupný proces. Ciocia Czesia je také zásadním aktérem na poli distribuce společlivých informací o možnostech bezpečné a legální interrupce v České republice. Nejedná se o formální (uměleckou) skupinu, ale organizaci na dobrovolnické bázi. Vznikla v reakci na události z podzimu 2020, kdy bylo v Polsku mj. rozhodnuto o tom, že přerušení těhotenství i z důvodu poškození plodu je protiústavní. Následovaly sice masivní protesty, které vstoupily do širšího povědomí pod heslem *Strajk Kobiet* (*Stávka Žen*), od té doby se nicméně v Polsku nic nezměnilo a přístup k bezpečným a legálním interrupcím je tam těhotným osobám stále upírán.

5/ Natália Sýkorová

Natália Sýkorová je umělecká badatelka, sochařka a performerka, která aktuálně dokončuje svá studia na pražské UMP-RUM (ateliér Volné umění I). Její práce se v obecné rovině soustředí na domněnky a spekulace coby pojmy, jejichž významy zkoumá prostřednictvím reflexe konkrétních prostorových či performativních jednání. Natália se ve svých projektech zabývá tzv. „smyslovou solidaritu“ v kontextu různých ekologických podmínek a pokouší se jimi vytvářet nové způsoby citlivosti (např. *Reraining*, 2022). Jejím hlavním zájmem je adaptace tělesné zkušenosti na probíhající klimatické změny a možnosti individuálního i kolektivního odporu (např. *Sensory solidarity*, 2022).

6/ Anna Hulačová

Anna Hulačová, sochařka a výtvarná umělkyně, se ve své tvorbě dlouhodobě věnuje vztahu člověka a přírody, resp. krajiny. V jejích objektech často nacházíme motivy mutace, která je podle autorčinych vlastních slov všude kolem nás. Umělkyně žije v Klučově, malé obci nedaleko Prahy. Vystudovala v Ateliéru intermédií na Akademii výtvarných umění v Praze pod vedením Jiřího Příhody. Její práce byly vystaveny v mnoha prestižních zahradních institucích, jako například v Centre Pompidou, Kunstvereniging Diepenheim,

Baltic Triennale, Vilnius Center for Contemporary Art, Gherdeina Biennale atp. V rámci tuzemské scény bylo v nedávné době možné navštívit například tyto Aniny výstavy *Eating Planet* (Dům umění města Brna, 2021), *Jedlý, Krásný, Nezkrotný* (galerie hunt kasner, Praha 2022), *Éntomos: Hulačová – Keresztes – Janoušek* (Galerie hlavního města Prahy, 2019) a mnoho dalších.

7/ Anna Fiedlerová

Anna Fiedlerová se ve své umělecké praxi věnuje fenoménu odcházení. Prostřednictvím malby jej zpracovává například coby hledání vlastní identity, proměňujících se sociálních rolí i nových prostředí, v nichž je potřeba se vždy znovu zabydlet. Anna Fiedlerová vystudovala malbu už na střední škole v Jihlavě, pokračovala na brněnské FaVU (ateliér Vasilá Artamonova) a magisterský obor následně absolvovala na pražské UMPRUM (ateliér Dominika Langa). Svě malířského vnímání rozšířila také během stáže na pražské AVU u Vladimíra Kokolii. Dlouhodobě spolupracuje se vzdělávacím a kulturním prostorem pro aktivní seniory a seniorky ELPIDA, kde vede například kurzy malby.

8/ Enge Klinkáčková

Enge Klinkáčková studuje magisterský program na Fakultě umění a designu UJEP v Ústí nad Labem, konkrétně v ateliéru objekt-prostor-akce u Jiřího Kovandý. Ve své tvorbě se věnuje vztahu mezi člověkem a zvířetem, přičemž reaguje na odcizení, které mezi nimi pozoruje a kriticky reflektuje. Svými objekty z chlupů, tedy materiálů, se kterým primárně pracuje, tematizuje paradoxní situaci naší současné imaginace ve vztahu k více-než-lidskému světu. Namísto deformované, romantizující představy o zvířectvu usiluje o přiblížení a hledání vzájemné péče na základě toho, co máme společné.

9/ Jan Matýsek

Jan Matýsek ve své umělecké praxi tematizuje fenomény spojené s identitou a současnou ekologickou katastrofou. K tématům, která zpracovává, přistupuje často na základě ohledávání a objevování tzv. jiných těl, která jsou v Matýskově umělecké praxi materiálem i autorským subjektem. Jan Matýsek vystudoval scénografi v ateliéru Jany Prekové na brněnské JAMU. Následně pokračoval na Akademii výtvarných umění v Praze, kde magisterské studium započal v ateliéru Anny Daučíkové a dokončil jej pod vedením Kateřiny Olivové a Dariny Alster. Mezi jeho sólové výstavy patří například *Fuj Tajxl! Strč prst skrz smrt* v pražské galerii Kostka – MeetFactory (2022), *Fujtajxl!!!!* v pardubickém prostoru Art Space NOV (2022) či nejnověji *220 bpm* v Šopa Gallery v Košicích.

10/ anto_nie

anto_nie je umělkyně a facilitátorka s kořeny v aktivistickém prostředí. Ve své práci nachází různé přístupy k tomu, co lze považovat za projev péče; facilituje workshopy vycházející z praxe Adrienne Maree Brown, zaměřené na kolektivní odolnost a bylinkářství. Pracuje také s 3D, herními enginy, imerzivním zvukem a dalšími způsoby vytváření komunitních nefyzických prostor. Součástí aktuálního výstavního projektu anto_nie je i workshop, který se pod jejím vedením uskuteční přímo v instalaci na konci listopadu.

11/ Prototyp

Prototyp představuje platformu pro uměleckou a kurátorskou spolupráci, residenční a pedagogické aktivity či aktivismus v oblastech současného umění. V roce 2014 jej

založily vizuální umělkyně a pedagožky Karin Šrubařová a Nikola Brabcová, obě absolventky Akademie výtvarného umění v Praze. Jejich společná, často interdisciplinární a procesuálně zaměřená práce, zahrnuje různé výstupy – výstavy (např. *Kořeny rostou dovnitř*, 2021, *Zlínský salon mladých 2021: Země pod nohama*), online prezentace (*Hlína, půda, zem*, 2019), krátké eventy či publikace (*Biotop Loučná*, 2023). Jednotlivé projekty přitom nezřídka naznačené spojují, navazují na sebe a formálně tak zdůrazňují zejména společnou tvorbu a její procesuální polohy. Prostor *Prototypu* na Praze 2 nabízí díky galerii, knihovně, cyklodílně a venkovní terase se zahradou možnosti sportovního, ekologického, vzdělávacího i kulturního programu.

12/ Miroslava Večeřová

Miroslava Večeřová je česká umělkyně působící ve Velké Británii, vystudovala výtvarné umění na Camberwell College of Arts v Londýně a Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze. Od roku 2019 absolvovala také různé výcviky v práci s energií, alternativním léčením spolu s pohybovými a psychoterapeutickými kurzy. Ve své umělecké praxi se soustředí na procesy ovlivňující lidskou identitu a psychický a tělesný stav ve vztahu k prostředí, ve kterém se nachází – ať už v rámci socio a geopolitických rovin tak environmentalních úvah – a nabízí přitom různé fiktivní podoby možných budoucích ekologií. Nezřídka se vztahuje k tématu vody, resp. oceánu, jeho pobřeží a masivním skalám, v jejichž blízkosti v St. Leonards on Sea žije. Ve své tvorbě se obecně zabývá také napětím mezi vědeckým a tzv. lido-vým přístupem k životnímu prostředí včetně fenoménu energie a léčitelství (např. *Glacier Sunset*, 2021).